

Missaletshelgen *Semel in vita* *29-30 januari* *2022*

Välkommen till Skara och en helg att minnas.

Skara bär på en mer än 1000-årig historia och en bokhistoria som fler borde få kunskap om. Här finns ett litterärt kulturarv från 1150-talet. Bland annat finns Skaras kronjuvel och Sveriges äldsta bok – Skaramissalet – bevarad här. Vi vill lyfta fram stadens unika bokskatter som länge varit dolda för allmänheten och satsar nu på att revitalisera bokstaden Skara.

Under Missalethelgen den 29–30 januari firar vi boken och det skrivna ordet – med fokus på Skaras 1100-tal. Under två spännande heldagar bjuder vi in till kringaktiviteter med bland annat intressanta seminarier på Västergötlands museum och guidade turer på Veterinärhistoriska museet. I Gamla biblioteket kan man besöka Skaras nya besöksmål Bokäventyret som är en lek- och lärutställning om bokens historia, där du under helgen får prova på kalligrafi och gå på visning i forskaravdelningen och det vackra 1800-talsbiblioteket.

Under lördagskvällen blir det konsert i Skara domkyrka där 1100-talsmusik från missalet framförs av ensemble Ars Veritas och på söndagen kommer Skara stifts biskop Åke Bonnier leda en gudstjänst i domkyrkan, där Sveriges äldsta bok Skaramissalet hyllas och kommer att finnas med som en viktig symbol för bokens värde och historia

Skaramissalet *– Sveriges äldsta bok*

Medeltiden var en spännande och dramatisk period då kungar och herrar stred om makten. Men det var också en tid då lärda spred nya kunskaper. Skaramissalet är präntad på 1150-talet och användes under mässorna i domkyrkan, eller i någon av Skaras andra kyrkor. Skaramissalet är den äldsta bevarade boken som varit i bruk i Sverige.

Sidorna är handskrivna på latin och boken är inbunden i två delar. Av de cirka 300 ursprungliga pergamentbladen finns idag 44 blad bevarade, totalt 88 sidor. En av delarna är mycket vackert illuminerad. Särskilt intressanta är de målade begynnelsebokstäverna och två helsidesbilder som visar korsfästelsen och Kristus som välsignar världen. Skaramissalet är idag uppdelade i två volymer och finns i Gamla biblioteket och på Västergötlands museum.

Västergötlands museum

I hjärtat av ett rikt kulturlandskap ligger Västergötlands museum i medeltidsstaden Skara. Här finns över 10 000 år av landskapets unika historia gestaltad och sex basutställningar.

Västergötlands museum, Fornbyn Stadsträdgården, Skara
Telefon: 0511-260 00. Hemsida: vastergotlandsmuseum.se

Veterinärhistoriska museet

I källaren på Veterinärhistoriska museet finns resterna av franciskanerklostret Sankta Katarina från 1200-talet. Den vackra herrgårdsliknande byggnaden är från 1700-talet, den har inhyst Sveriges första veterinärskola och är idag Sveriges enda veterinärmuseum.

Veterinärhistoriska museet, Veterinärgatan 7, Skara
Telefon: 0511- 672 47 Hemsida: slu.se/om-slu/orter/skara/veterinarmuseet

Gamla biblioteket/Bokäventyret

Bara ett stenkast från domkyrkan ligger det gamla stiftsbiblioteket som är ett av landets äldsta bibliotek. Här finns unika samlingar från medeltid fram till idag och ett vackert 1800-talsbibliotek. I byggnaden hittar du också Skaras nya besöksmål Bokäventyret – en lek- och lärutställning utifrån Skaramissalet.

Gamla biblioteket, Biblioteksgatan 3, Skara
Telefon: Gamla biblioteket 0511-320 32 Bokäventyret 0511-320 66.
Hemsidor: skara.se & bokaventyrret.se

Skara domkyrka

Skara stift är Sveriges äldsta, domkyrkan är dess katedral och en av Sveriges största kyrkor. Domkyrkan invigdes omkring år 1150 och har en lång och spännande historia. Det var även här kristendomen först fick sitt fäste. Än idag är Skara domkyrka centrum i medeltidsstaden Skara och har ett rikt gudstjänstliv.

Skara domkyrka, Järnväggsgatan 1, Skara
Telefon: 0511-265 00 Hemsida: svenskakyrkan.se

Skara stiftshistoriska sällskap

Skara stiftshistoriska sällskap vill väcka och främja intresset för kyrko-historiska studier och forskning rörande Skara stift.

Hemsida: skarastiftshistoriska.nu

Studiefrämjandet

Studiefrämjandet ger ett stort utbud av föreläsningar, utbildningar, studiecirklar och kulturarrangemang.

Studiefrämjandet, Skolgatan 3 B, Skara
Telefon: 0510-615 70 Hemsida: studieframjandet.se

Skara skolscen

Teaterskolan Skara skolscen grundades 1962 och har utbildat framtidens skådespelare i 60 år.

Skara skolscen, Peter Hernqvistgatan 10, Skara
Telefon: 0511-209 00 Hemsida: skaraskolscen.se

Missa lethelgen

Program

Lördag 29 jan
Västergötlands museum

10.00–16.00 Öppet museum och guidade turer

Under dagen kommer det ges ett antal guidade turer med fokus på medeltiden. Tider presenteras på www.vastergotlandsmuseum.se

Samling: Receptionen, Västergötlands museum

Förbokning: bokning@vgmuseum.se

10.00–10.45 När Skara blev Skara

En föreläsning om Olof Skötkonungs dop och dramatiken kring Skara stifts uppkomst.

Dopet har i svensk historieskrivning utgjort en milstolpe mot ett medeltida kristet kungarike.

Föreläsare: Henrik Janson, *docent i historia vid Göteborgs universitet*

Plats: Hörsalen, Västergötlands museum

Förbokning: bokning@vgmuseum.se

10.45–11.00 Paus

11.00–11.45 Böcker och bibliotek i medel- och reformationstidens Skara

Mot bakgrund av en internationell fond och i relation till relevanta svenska kulturhistoriska sammanhang tecknas i föredraget en bild av vår bok- och bibliotekshistoria under medel- och reformationstiden. Fokus är Skara stift och Skara stad. Johan forskar inom idé-, biblioteks- och kyrkohistoria.

Föreläsare: Johan Sundeen, *docent idé & lärdoms historia, universitetslektor i biblioteks- & informationsvetenskap vid Borås högskola*

Plats: Hörsalen, Västergötlands museum

Förbokning: bokning@vgmuseum.se

13.30–14.15 Skaramissalet – en länk till kristendomens allra äldsta tid i Skara stift

Skaramissalet betraktas som Sveriges äldsta bok. Missalet är en mässbok med alla de texter som användes i den medeltida gudstjänsten och som

sådan tidig i sitt slag. Tidigare hade de medverkande olika böcker. Genom analys av innehållet har forskarna försökt fastställa missalets plats i kyrkans liturgiska tradition och även pekat ut ett kloster som möjlig plats för dess tillkomst.

Föreläsare: Lars-Göran Lönnemark, *biskop emeritus, överhovpredikant*

Plats: Hörsalen, Västergötlands museum

Förbokning: bokning@vgmuseum.se

Foto: Sofia Turezon

14.15–14.30 Paus

14.30–15.15 Musikvärlden på 1100-talet

Foto: Peter Kinnson

Mattias Lundberg har öra för musik och blick för det historiska. Mattias har bland annat ägnat sig åt att kartlägga och digitalisera liturgiska musikhandskrifter och han arbetar med ett kommande trebandsverk om kyrkomusikens historia i Sverige. Detta föredrag har fokus på den tidiga kyrkomusikens historia runt 1100-talet och Skaramissalets musik.

Föreläsare: Mattias Lundberg, *professor i musikvetenskap vid Uppsala Universitet*

Plats: Hörsalen, Västergötlands museum

Förbokning: bokning@vgmuseum.se

Gamla biblioteket

10.00–16.00 Bokäventyret – Skaramissalet för barn

Välkommen till lek- och lärutställning om bokens och skriftens historia för hela familjen. Nu med gästutställningen om LasseMaja och Cirkusmysteriet.

Information: www.bokaventyret.se

11.00–13.00 & 14.00–16.00

Workshop: Prova på kalligrafi

En historisk återblick där barnen får lära sig mer om berättarkonsten från grottmålningar till hieroglyfer vidare till Nordens hållristningar och runskrifter samt Europas boktryckarkonst. Prova på kalligrafi och rista in runskrift och hållristningar som du får ta med dig hem!

Workshop: Sofia Hagberg, *guide & kulturentreprenör inom historia och hållbarhet*.

Ålder: Från 7 år. Platsbegränsning.

Förbokning: 0511-320 44 eller mejla bokaventyret@skara.se

Veterinärhistoriska museet

12.00–16.00 Öppet museum

I källaren på Veterinärhistoriska museet finns resterna av franciskanerklostret Sankta Katarina från 1200-talet. Den vackra herrgårdsliknande byggnaden är från 1700-talet, den har inhyst Sveriges första veterinärskola och är idag Sveriges enda veterinärmuseum.

Manskören Ars Veritas
Konsert Skara domkyrka söndag kl 20

Skara domkyrka

20.00 Ars Veritas konsert

Välkommen på en kontemplativ gregoriansk konsert med Ars Veritas i Skara domkyrka. Ensemblen Ars Veritas är en manskör från Göteborg som framför tidig kyrkomusik och sakral vokal musik inspirerad av denna. Under denna konsert framför Ars Veritas sång från medeltiden, hymner ur Skaramissalet som Introitus Spiritus Domini och andra hits från 1100-talet.

Söndag 30 jan

Skara domkyrka

11.00–12.30 Missaletmässa

Högtidlig gudstjänst där Sveriges äldsta bok Skaramissalet hyllas och kommer att finnas med som en viktig symbol för bokens värde och historia. Sång av manskören Ars Veritas.

Predikan: Åke Bonnier, *biskop*

Information: Mässan kan inte bokas i förväg, därför är det viktigt att komma i tid!

Webbsändning: www.svenskakyrkan.se/press/livesandningar

Västergötlands museum

10.00–16.00 Öppet museum

I hjärtat av ett rikt kulturlandskap ligger Västergötlands museum i medeltidsstaden Skara. Här finns över 10 000 år av landskapets unika historia gestaltad och sex basutställningar.

Den 1 december infördes krav på vaccinationsbevis för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inomhus med över 100 personer. Medtag giltigt ID med foto, ex körkort, pass eller motsvarande. Kravet på vaccinationsbevis gäller personer som är 18 år och äldre. Du som av medicinska skäl inte kan vaccinera dig behöver visa upp ett läkarintyg. Tänk även på att vaccinationsbevis har en begränsad giltighetstid. Vi följer Folkhälsomyndighetens gällande rekommendationer och reserverar oss för ev programändringar.

Gamla biblioteket

10.00–16.00 Bokäventyret – Skaramissalet för barn

Välkommen till lek- och lärutställning om bokens och skriftens historia för hela familjen. Nu med gästutställningen om LasseMaja och Cirkusmysteriet.

Information: www.bokaventyret.se

14.00–16.00 Workshop: Prova på kalligrafi

En historisk återblick där barnen får lära sig mer om berättarkonsten från grottmålningar till hieroglyfer vidare till Nordens hållristningar och runskrifter samt Europas boktryckarkonst. Prova på kalligrafi och rista in runskrift och hållristningar som du får ta med dig hem!

Workshop: Sofia Hagberg, *guide & kulturentreprenör inom historia och hållbarhet*.

Ålder: Från 15 år och uppåt. Platsbegränsning.

Förbokning: 0511-320 44 eller mejla bokaventyret@skara.se

15.00 Visning av 1800-talsbiblioteket

En guidad tur i 1800-talsbiblioteket och forskaravdelningen.

Guide: Alexandra Tengelin Nyström, *bibliotikarie & konservator*

Samling: Andra våningen, Gamla biblioteket.

Förbokning: forskningssavdelningen@skara.se

Veterinärhistoriska museet

12.00–16.00 Öppet museum

I museet upplever du veterinäryrkets utveckling under 250 år, du får en inblick i dess olika grenar, till exempel vad som händer i operationsrummet, dit allmänheten sällan får tillträde.

14.30 & 15.30 Guidade turer

Ylva Nilson berättar om franciskanerklostret Santa Katarina.

Guide: Ylva Nilson, *1:e antikvarie i arkeologiska samlingarna, Västergötlands museum*

Förbokning: vetmus@slu.se

Under helgen gestaltar Skara skolscen och Hörsågen 1100-talet